

Women's Sports and Sustainable Development: Explaining the Role and Position of a Key Driver for Gender Equality in the Future of Iranian Sports

Reza Farokhshahinia*

Assistant Professor of Strategic
Management in Sports Organizations,
Payame Noor University, Tehran, Iran

Abstract

Gender equality means equal and dissimilar treatment for all, regardless of gender. The United Nations Development Program Director has clearly stated that achieving sustainable development goals is impossible without addressing gender equality, making the foresight of gender equality status in the future essential. The purpose of this research is to explain the role and position of the Key Driver for gender equality in the future of Iran's sports within the framework of the United Nations' sustainable development goals by 2036. This research is applied in terms of its aim, qualitative in nature, and uses environmental scanning and survey methods in the path of foresight research. The statistical population of the study comprised of sports management faculty members with the rank of associate professor and above, selected through a combination of sampling methods. Statistical methods used include descriptive statistics and structural equation modeling (PLS). The results indicated that the research model is validated by experts with a GOF value of 0.570. Furthermore, the results of structural equation modeling showed that gender equality is a transformative key driver influencing the future of sport for all, educational sports, championship sports, and professional sports, respectively. Thus, considering gender equality within the framework of strategic foresight and in alignment with the socio-cultural context can help in building a desirable future by balancing the three dimensions of sustainable development: economic, social, and environmental. Therefore, it plays a significant role in implementing

* Corresponding Author: rfarokhshahi@pnu.ac.ir

How to Cite: Farokhshahinia, R. (2024). Women's Sports and Sustainable Development: Explaining the Role and Position of a Key Driver for Gender Equality in the Future of Iranian Sports. *Research in Sport Management*, 13(13), 87-114.

the United Nations' 2030 agenda to achieve a better and more sustainable future.

Introduction

Sport as a Valuable Resource for Advancing the Goals Set in the United Nations 2030 Agenda Sport has been introduced as a valuable resource for advancing the goals established in the United Nations 2030 Agenda. This is because sport, more than any other tool, can expose discrimination and inequalities and reveal truths. On the other hand, examining the role of drivers such as gender equality in the foresight phase of strategic sports planning in Iran is of great importance. This is because these drivers are a set of forces shaping the future that can be termed "game-changers," capable of transforming the future and contributing to the achievement of sustainable development goals. Despite the importance of gender equality in social, economic, and environmentally sustainable development and its profound impact on various dimensions of sport, no systematic research has yet been conducted to investigate the role of this key driver in sustainable development, which is recognized by sports management experts. Therefore, the main objective of the present research is to clarify the role and position of the key driver of gender equality within the framework of the United Nations Sustainable Development Goals by the year 2036.

A review of the research background indicates that gender equality is a major governance issue because it is connected to the synergy among developers, legislation, and government bureaucracy. Additionally, studies show that despite decades of parallel efforts, progress in gender equality remains slow and unequal, with girls and women being sidelined in sports. However, some research points to significant progress in gender equality in countries such as Iran.

Methods and Material

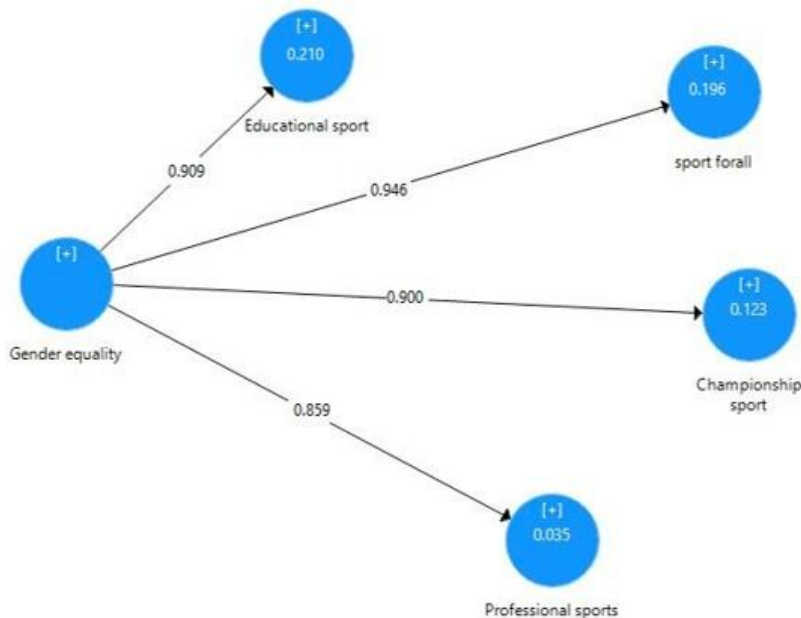
This research is applied in terms of its aim, qualitative in nature, and uses environmental scanning and survey methods in the path of foresight research. The statistical population of the study comprised of sports management faculty members with the rank of associate professor and above, selected through a combination of sampling methods. Statistical methods used include descriptive statistics and structural equation modeling (PLS).

Results and Discussion

Results showed that gender equality is a key driver that ranks second among the demographic drivers influencing the future of sports in Iran

and sustainable development. Based on the results obtained from structural equation modeling (PLS), gender equality has the following impacts on the future of sports: Sports for all with a path coefficient of 0.946, Educational Sports with a path coefficient of 0.909, Competitive Sports with a path coefficient of 0.900, Professional Sports with a path coefficient of 0.859. (Figure 1). Moreover, the analysis showed that focusing on gender equality plays an effective role in achieving the third, fourth, seventh, eighth, fifteenth, and sixteenth goals of the United Nations 2030 Agenda.

Figure 1. Structural model of research with path coefficients

Conclusion

Although traditional approaches to planning women’s sports lack flexibility in dealing with environmental uncertainties and fail to adequately respond in dynamic and complex environments of sports organizations, the use of strategic foresight models can transform the future sustainable development. Thus, it can be said that paying attention to gender equality within the framework of strategic foresight in sports can help create a desirable future by balancing the three dimensions of economic, social, and environmental sustainable development. Therefore, it plays a significant role in implementing the United Nations’ 2030 agenda to achieve a better and more sustainable future.

90| Farokhshahinia

Keywords: Gender Equality, Strategic Foresight, Sustainable Development, United Nations, Women's Sports.

ورزش زنان و توسعه پایدار: تبیین نقش و جایگاه پیشران کلیدی برابری جنسیتی در آینده ورزش ایران

رضا فرخ شاهی نیا*
استادیار مدیریت راهبردی در سازمان‌های ورزشی دانشگاه پیام نور، تهران، ایران

چکیده

برابری جنسیتی به معنای برخورد برابر، اما متفاوت با همه صرف نظر از جنسیت است. مدیر برنامه توسعه ملل متحد صراحتاً اعلام کرده است که دستیابی به اهداف توسعه پایدار بدون پرداختن به برابری جنسیتی غیرممکن است، لذا پیش‌نگری وضعیت برابری جنسیتی در آینده ضرورت دارد. هدف این تحقیق تبیین نقش و جایگاه پیشران کلیدی برابری جنسیتی در چارچوب اهداف توسعه پایدار سازمان ملل متحد در افق ۲۰۳۶ است. تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی، از نظر ماهیت کیفی و از نظر مسیر اجرا در تحقیقات آینده‌نگاری پویا محیطی و پیمایشی است. جامعه آماری تحقیق اعضای هیأت علمی مدیریت ورزشی با مرتبه دانشجویی و بالاتر بودند که با نمونه‌گیری ترکیبی انتخاب شدند. روش‌های آماری مورد استفاده در این تحقیق آمار توصیفی و مدل‌سازی معادلات ساختاری (PLS) بود. نتایج نشان داد که مدل تحقیق با $GOF = 0.570$ مورد تایید خبرگان است. همچنین، نتایج مدل‌سازی معادلات ساختاری نشان داد که برابری جنسیتی یک پیشران کلیدی تحول‌آفرین است که به ترتیب بر آینده ورزش همگانی، ورزش آموزشی، ورزش قهرمانی و ورزش حرفه‌ای تاثیرگذار است. بدین سبب، توجه به برابری جنسیتی در چارچوب آینده‌نگاری راهبردی و متناسب با بستر اجتماعی-فرهنگی می‌تواند با تعادل بین سه بعد توسعه پایدار اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی به ساخت آینده مطلوب کمک کند. از این‌رو، نقش مهمی در اجرای دستور کار ۲۰۳۰ سازمان ملل متحد در دستیابی به آینده بهتر و پایدارتر دارد.

کلیدواژه‌ها: آینده‌نگاری راهبردی، برابری جنسیتی، توسعه پایدار، سازمان ملل متحد، ورزش زنان.

مقدمه

ورزش به عنوان یک منبع ارزشمند برای پیشبرد اهداف تعیین شده در دستور کار ۲۰۳۰ سازمان ملل متحد معرفی شده است (بوند‌گومز و همکاران^۱، ۲۰۲۴). چراکه، ورزش بهتر از هر ابزاری می‌تواند تبعیض و نابرابری‌ها را نمایان ساخته و حقایق را فاش کند. همچنین، ورزش برای توسعه^۲، از ورزش به عنوان ابزاری کم هزینه برای تسهیل اهداف سازمان‌های مختلف در دسترسی به آموزش، انسجام اجتماعی و تحقق برابری جنسیتی یاد کرده است (اوکارا^۳، ۲۰۲۲). لذا، ورزش در ساده‌ترین شکل خود مشارکت متعادل را تشویق کرده و بر توانایی ترویج برابری جنسیتی می‌افزاید.

در طول تاریخ موضوع جنسیت همواره به عنوان یک مسأله کلیدی در ساختارهای اجتماعی وجود داشته است. بررسی‌ها نشان می‌دهد موقعیت ضعیف‌تر و نابرابر زنان و دختران در مسائل اجتماعی، سیاسی، اقتصادی، قانونی، آموزشی و جسمی وجود دارد. دی‌سوئسا و زیپ^۴ (۲۰۱۹) معتقدند با وجود دهه‌ها تلاش موازی و هماهنگ، پیشرفت برابری جنسیتی کند و نابرابر است و دختران و زنان به حاشیه رانده شده‌اند. سن^۵ (۲۰۱۶) هم معتقد است با آنکه زنان بیشتر از گذشته در توسعه ورزش نقش داشته و در مدیریت سازمان‌های ورزشی حضور دارند، اما کماکان از نظر اشتغال و مشارکت ورزشی تعدادشان کمتر از مردان است. بدین سبب، مدیر برنامه توسعه ملل متحد صراحتاً اعلام کرده است که دستیابی به اهداف توسعه پایدار بدون پرداختن به برابری جنسیتی غیرممکن است (اوکارا، ۲۰۲۲).

اگرچه، بدلیل رشد مکاتب فلسفی و الگوهای فکری جدید تعابیر مختلفی از ورزش زنان وجود دارد (فرخ شاهی‌نیا و همکاران، ۱۴۰۰)، اما به نظر می‌رسد دو تعبیر در مورد مشارکت زنان در فعالیت‌های ورزشی برجسته‌تر است. یک تعبیر مبتنی بر حدیث پیامبر اکرم (ص) و حکمت ۳۹۱ نهج البلاغه امام علی (ع) است که بر لزوم توجه به ورزش‌های شنا، سوارکاری و تیراندازی و استفاده از لذت‌های حلال و تفریحات سالم، بدون محدودیت جنسیتی، تأکید دارد. تعبیر دوم نیز، که نقش قهرمانی زن در میادین ورزشی را کم اهمیت‌تر جلوه می‌دهد،

---

1 . Boned-Gomez & et al
 2 . Sports for Development (SFD)
 3 . Okada
 4 . De Soysa
 5 . Senne

بر این باور است که وظیفه اصلی زن همسری، فرزندآوری و مادری است - این باور زمینه ساز نابرابری امکانات ورزشی و مانع رشد ورزش قهرمانی و حرفه‌ای زنان و دور شدن از اهداف توسعه پایدار است (پناهی و صداقت زادگان اصفهانی، ۱۳۹۱). این در حالی است که تعبیر دوم با سخنان رهبر انقلاب، که حکمران جامعه ایرانی - اسلامی است، مغایرت دارد. به عقیده ایشان زنان می‌توانند هم قهرمان ورزشی باشند و هم یک مادر خوب. ایشان از آن بانویی (ساره جوانمردی) که با نوزادش روی سگ‌و رفت و مدالش را گرفت تشکر کردند. بنابراین، بانوی قهرمانی که با حجاب روی سگ‌و قهرمانی می‌رود ارزشش از آن پرچم که بالا می‌رود کمتر نیست. چراکه، این حرکت زمینه حضور پررنگ‌تر زنان مسلمان در ورزش قهرمانی و حرفه‌ای را فراهم کرده و بر تحقق اهداف توسعه پایدار می‌افزاید.

بررسی برابری جنسیتی در چارچوب آینده‌نگاری راهبردی، که می‌تواند با ارائه هشدار نسبت به محیط و ترسیم افق‌های پیش روی اقدام به تغییر آینده در جهت ایجاد موقعیت مطلوب کند، اهمیت دارد. همچنین، اهمیت یافتن توسعه پایدار و همه‌جانبه، که در گرو "کل‌نگری"^۱ در تصمیم‌سازی و برنامه‌ریزی است، فزونی تمایل به آینده‌نگاری را در پی داشته است (یونیدو^۲، ۲۰۰۵). آینده‌نگاری راهبردی حاصل پیوند دو مرحله کلی است. الف) پیش‌نگری، که دربرگیرنده مطالعه مؤلفه‌های اثرگذار بر شکل‌گیری آینده است و ب) اقدام، که بر تدوین راهبردهای آینده‌نگرانه و راهبردهای آینده‌ساز تاکید دارد. بنابراین، در مرحله الف) باید پیشران‌ها شناسایی و تحلیل شوند و در مرحله ب) نیز باید با استفاده از کشف آینده‌های محتمل در پی اقدامات پاسخگو به رویدادهای آینده باشیم (فرخ شاهی نیا و همکاران، ۱۴۰۰). بدین سبب، بررسی نقش پیشران‌هایی نظیر: برابری جنسیتی در مرحله پیش‌نگری آینده‌نگاری راهبردی ورزش ایران اهمیت زیادی دارد. چراکه، پیشران‌ها مجموعه‌ای از نیروهای شکل‌دهنده آینده‌اند که به عنوان "شگفتی‌سازها" می‌توانند سبب ایجاد تحول در آینده شده و به تحقق اهداف توسعه پایدار کمک کنند.

اگرچه جنبش ورزش برای توسعه و تحقیقات مرتبط با آن در دو دهه گذشته رشد قابل توجهی داشته‌است، اما همچنان شواهد تجربی کمی در مورد سهم ورزش در توسعه مبتنی بر جنسیت وجود دارد. همچنین، تعداد انگشت شماری از مطالعات به موضوع ورزش، توسعه

---

1. Holism
2. United Nations Industrial Development Organization (UNIDO)

و جنسیت پرداخته‌اند (شان و همکاران^۱، ۲۰۲۲). به علاوه، جنسیت و توسعه مدت هاست که در حاشیه تحقیقات مدیریت ورزشی قرار گرفته است (اوکارا، ۲۰۲۲) بنابراین، زمان آن رسیده است تا درک نظام‌مندتری از اهمیت موضوع برابری جنسیتی در سطح کلان برنامه ریزی کشورها با نگاه به آینده و توسعه پایدار ایجاد شود.

به‌رغم اهمیت برابری جنسیتی در توسعه پایدار اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی و تاثیر آن بر ابعاد چهارگانه ورزش ایران تاکنون تحقیق نظام یافته‌ای در جهت بررسی نقش این پیشران کلیدی در توسعه پایدار، که مورد تأیید خبرگان مدیریت ورزشی باشد، انجام نگرفته است. نوآوری تحقیق در آن است که تاثیر برابری جنسیتی را در چارچوب دستور کار ۲۰۳۰ سازمان ملل و در بستر اجتماعی- فرهنگی ایران بررسی می‌کند. همچنین، در این تحقیق برابری جنسیتی به عنوان یک پیشران‌های کلیدی مستخرج از مدل‌های آینده‌نگاری راهبردی در نظر گرفته شده است تا پس از پیش‌نگری به تدوین سیاست‌ها و راهبردهای مقاوم‌تر کمک کند. بدین سبب، پژوهش حاضر از نظر موضوع، روش، یافته‌ها و نتایج در حوزه ورزش و پژوهش منحصر به فرد است. اما ضرورت و اهمیت این پژوهش در آن است که به دنبال بررسی نقش پیشران کلیدی برابری جنسیتی در شرایط عدم قطعیت محیطی آینده ورزش ایران است. چراکه، اغلب برنامه ریزان سازمان‌های ورزشی، بدلیل آینده‌باز، بدون مرز و تکاملی پیش‌روی خود خواهان پیش‌نگری دقیق‌تر وضعیت عوامل و مؤلفه‌های موثر بر ابعاد چهارگانه ورزش برای اتخاذ تصمیمات راهبردی هستند تا به مزیت رقابتی دست پیدا کنند. همچنین، این تحقیق یک رویکرد تعاملی را بین سیاست‌های کلی نظام جمهوری اسلامی ایران و سازمان ملل متحد، با محوریت اهداف اصلی دستور کار ۲۰۳۰ و متناسب با بستر اجتماعی- فرهنگی در نظر گرفته‌است تا به حل تعارض‌های موجود کمک کند. بنابراین، هدف اصلی تحقیق حاضر تبیین نقش و جایگاه پیشران کلیدی برابری جنسیتی در چارچوب اهداف توسعه پایدار سازمان ملل متحد در افق ۲۰۳۶ است.

پیشینه پژوهش

برابری جنسیتی

برابری جنسیتی^۱ به معنای برخورد برابر با همه در دسترسی به منابع، فرصت‌ها و حقوق انسانی صرف نظر از جنسیت است و این «برابری کمی» است. عدالت جنسیتی^۲ هم، که تفاوت‌های بین جنسیت‌ها را در نظر می‌گیرد، به معنای رفتار با افراد به گونه‌ای است که احساس «برابری» کنند. لذا، تلاش برای دستیابی به «کیفیت» معادل است (اوکارا، ۲۰۲۲). علامه طباطبایی (ره) معتقد است در اسلام زن در همه احکام عبادی و حقوقی - اجتماعی مرد شریک است و می‌تواند مستقل باشد؛ هیچ تفاوتی با آنها نیست مگر در مواردی که طبیعت خود زن اقتضا دارد. بدین سبب می‌توان گفت: اسلام با تساوی حقوق زن و مرد مخالف نیست، بلکه با تشابه حقوق آنها مخالف است (خراسانی و احمدوند، ۱۳۹۷). از این رو، برابری جنسیتی به معنای برخورد برابر، اما متفاوت با همه صرف نظر از جنسیت است.

بسته مونترال^۳، بسته برابری جنسیتی سازمان ملل^۴، چارچوب اقدام برای برابری جنسیتی در ورزش^۵ و راهنمای برابری جنسیتی در آموزش و پرورش^۶ مجموعه‌ای از منابع، دستورالعمل‌ها و ابزارهایی هستند که به کشورها و سازمان‌ها کمک می‌کند تا سیاست‌ها و برنامه‌های خود را با هدف دستیابی به برابری جنسیتی طراحی و اجرا کنند. با این حال، این دستورالعمل‌ها حاوی برخی نکات مثبت و نکات منفی مغایر با بستر اجتماعی - فرهنگی کشورها هستند که باید به آنها توجه شود.

-
1. Gender equality
  2. Gender equity
  3. Montreal Toolkit
  4. UN Gender Equality Toolkit
  5. Framework for Action on Gender Equality in Sport
  6. Gender Equality Guide in Education

توسعه پایدار

دستور کار ۲۰۳۰^۱ یک چارچوب جامع جهانی برای کمک به توسعه پایدار است که توسط همه کشورهای عضو سازمان ملل در سال ۲۰۱۵ پذیرفته شده است. این برنامه، که ۱۷ هدف اصلی و ۱۶۹ هدف فرعی دارد، با هدف مقابله با چالش‌های اجتماعی، اقتصادی و زیست محیطی جهان تدوین شده است. اگرچه اهداف اصلی این سند بسیار ارزشمند و تحول آفرین است، اما بررسی‌ها نشان می‌دهد اهداف فرعی آن با هدف نفوذ و سلطه بر کشورها تدوین شده است. لذا، بومی سازی دستور کار ۲۰۳۰ از ضروری ترین اقدامات پژوهشگران و صاحب‌نظران است. از بین بردن استقلال کشورها، الزام آور بودن تمام سند برای اجرا، همسو نبودن اهداف فرعی با بستر اجتماعی - فرهنگی ملت‌ها و نفوذ فرهنگ و سبک زندگی غربی از مهمترین انتقادهای وارد شده بر این سند است.

بررسی‌ها نشان می‌دهد که برابری جنسیتی (هدف پنجم از دستور کار ۲۰۲۳ است) می‌تواند، ضمن کمک به توسعه و صلح، عامل مهمی برای دستیابی به دیگر اهداف تعیین شده در دستور کار ۲۰۳۰ سازمان ملل از طریق تاثیرگذاری بر ورزش آموزشی، ورزش همگانی، ورزش قهرمانی و ورزش حرفه‌ای باشد (لمکی^۲، ۲۰۱۶). بنابراین، توسعه پایدار^۳ یک فراخوان جهانی برای ایجاد تعادل بین سه بعد اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی برای پایان دادن به فقر، حفاظت از کره زمین و تضمین رفاه برای همه انسان‌ها است که برابری جنسیتی و توسعه ورزش زنان نقش بسزایی در تحقق آن دارد.

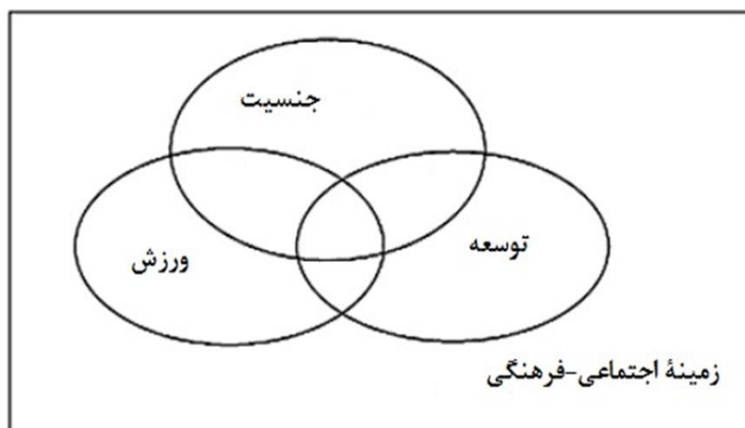
ورزش، توسعه و جنسیت

در دهه‌های گذشته تاثیر جنبش زنان در توسعه^۴ و جنبش زنان در ورزش^۵ بر یکدیگر سبب شد مفهوم جدیدی تحت عنوان "جنسیت، ورزش و توسعه" ایجاد شود. مایر (۲۰۰۵)، که بر ورزش در آکادمی توسعه سوئیس نظارت داشت، احتمالاً اولین کسی بود که جنسیت را در روند توسعه ورزش مورد بحث قرار داد. او در تحقیقات خود رابطه بین ورزش، توسعه و

-
1. The 2030 Agenda
  2. Lemke
  3. Sustainable Development Goals (SDGs)
  4. Women in development (WID)
  5. Women in sport (WIS)

جنسیت را در بستر اجتماعی- فرهنگی به تصویر کشید (شکل ۱). بدین سبب، برای اجرای یک پروژه ورزشی پایدار که ترویج برابری جنسیتی را هدف قرار می‌دهد، باید پارامترهای خاص اجتماعی- فرهنگی و اجتماعی- اقتصادی نظیر: دسترسی و کنترل بر منابع، پویایی‌های قدرت و نقش‌های جنسیتی مختلف را در نظر گرفت (اوکارا، ۲۰۲۲). از این رو، مفهوم ورزش برای توسعه به استفاده از ورزش به عنوان ابزاری برای بهبود و توسعه جوامع و دستیابی به اهداف غیرورزشی نظیر: آموزش، سلامت، جنسیت، معیشت، معلولیت، محیط زیست صلح و همبستگی اجتماعی تاکید دارد (شان و همکاران، ۲۰۲۲).

شکل ۱. ورزش، توسعه و جنسیت

منبع: (مایر، ۲۰۰۵: ۵)

بدین سبب، نویسنده این مقاله بر این باور است که با استفاده از الگوی مایر (۲۰۰۵)، که بر جنسیت، ورزش و توسعه پایدار در بستر فرهنگی- اجتماعی کشورها تاکید دارد، می‌توان به تبیین نقش و جایگاه پیشران برابری جنسیتی در ابعاد چهارگانه ورزش ایران در چارچوب اهداف توسعه پایدار سازمان ملل متحد پرداخت.

بررسی پیشینه تحقیق در داخل نشان می‌دهد که تصویب قوانین برای کاهش نابرابری جنسیتی در ورزش ایران و کمک به توسعه پایدار ضروری است (موفق و همکاران، ۱۴۰۲). همچنین، درک تفسیری کدگذاری‌ها از نظرات خبرگان نشان داد که حیطه‌های مختلف ورزش می‌توانند با هم افزایی توسعه دهندگانی مانند: حکومت، دولت، مجلس، سمن‌ها،

رسانه‌های اجتماعی و کنشگران اجتماعی به توسعه پایدار کمک کنند (ابوطالبی و همکاران، ۱۴۰۱). به علاوه، نتایج حاکی از آن است که نگاه ویژه حاکمیت به برابری جنسیتی یک دیدگاه کلان است، زیرا آن را به عنوان یک پیشران‌های کلیدی موثر در تدوین سناریوها و ترسیم آینده‌های ممکن ورزش قهرمانی تلقی می‌کند (ملایی سفید دشتی و همکاران، ۱۳۹۹). پناهی و صداقت زادگان اصفهانی (۱۳۹۱) نیز معتقدند کاهش بروکراسی دولتی و بهره‌گیری از مدیران زن توانمند می‌تواند به توسعه ورزش بانوان کمک کند. به علاوه، بررسی‌ها نشان می‌دهد که زنان در اکثر کشورها بیشتر از مردان اقدامات عملی در حفاظت از محیط زیست و مصرف بهینه از منابع انجام می‌دهند- در حالی که در زمینه اقدامات تشکیلاتی و حضور در تصمیم‌گیری‌ها و چانه زنی‌های زیست محیطی چندان فعال نیستند (اکبری، ۱۳۹۱).

اگرچه، هنوز سیاستگذاری‌ها و برنامه ریزی‌های سازمان‌ها و نهادهای دولتی و غیر دولتی در ایران در توجه به برابری جنسیتی ایده‌آل نیست، اما بررسی‌ها نشان می‌دهد توجه به زنان و برابری جنسیتی در قانون اساسی، قوانین مجلس شورای اسلامی و مصوبات هیأت وزیران مشهود است. در مقایسه برابری جنسیتی در ایران و کشورهای دیگر نیز نتایج از پیشرفت‌های قابل توجه در زمینه ورزش بانوان حکایت دارد. دکتر جیگبس^۱ (۲۰۲۴) دانشیار و رئیس گروه برنامه مدیریت ورزشی و ورزش در دانشگاه عمومی آمریکا معتقد است زنان با آنکه بیش از نیمی از جمعیت ایالات متحده را تشکیل می‌دهند، همچنان برای برابری، هم در جامعه و هم در بخش ورزشی، مبارزه می‌کنند. با این حال، مایر^۲ (۲۰۲۱) معتقد است در دو دهه گذشته، برخی کشورها نظیر: جمهوری اسلامی ایران، به رغم چالش‌های فرهنگی و مذهبی، در ورزش‌هایی نظیر: دوومیدانی زنان پیشرفت قابل توجهی داشته‌اند.

بررسی پیشینه تحقیق در خاج از کشور هم نشان می‌دهد که تاثیر برابری جنسیتی بر حکمرانی ورزش در برخی کشورها نظیر: استرالیا مشهود است (آدریانس و همکاران^۳، ۲۰۱۴). برخی محققان نیز معتقدند برابری جنسیتی می‌تواند وضعیت سلامتی و تندرستی دختران رنگین پوست، دختران حاشیه نشین، دختران مناطق روستایی و دختران

1 . Jacobs

2 . Meier

3 .Adriaanse et al

معلول را متحول کند (استراوسکی و همکاران^۱، ۲۰۲۰). همچنین، بررسی‌ها نشان می‌دهد سیاست‌هایی که به دنبال ترویج برابری جنسیتی در ورزش هستند باید علاوه بر تمرکز بر افزایش مشارکت زنان، به اعمال تغییرات در محیط‌های باشگاهی و افزایش حضور زنان در ساختارهای تصمیم‌گیری منجر شود (جینز و همکاران^۲، ۲۰۲۱). به علاوه، نقش برابری جنسیتی در توسعه اقتصادی و سلامت عمومی به اثبات رسیده است (براون و همکاران^۳، ۲۰۱۶). تجزیه و تحلیل سیستماتیک برنامه‌های ورزش برای توسعه هم‌نشان می‌دهد که در مطالعات انجام شده شواهدی از توجه به برابری جنسیتی در سطح خرد (فردی یا روانی-اجتماعی) و مطالعاتی در سطح میانی (حرفه‌ای و نهادی) وجود دارد. با این حال، هیچ‌یک از این مطالعات توجه به برابری جنسیتی در سطح کلان (سیاست و استراتژی) را گزارش نکرده‌اند (شان و همکاران، ۲۰۲۲). تحقیق د سوئسا و زیپ (۲۰۱۹) در بررسی عملکرد دینفغان کلیدی فعال در زمینه زنان و ورزش نظیر: یونسکو، کمیته بین‌المللی المپیک و.. نشان داد که با وجود دهه‌ها تلاش موازی یا هماهنگ، پیشرفت کند و نابرابر است و نسل‌های دختران و زنان به حاشیه رانده شده‌اند.

روش شناسی

تحقیق حاضر از نظر هدف کاربردی، از نظر ماهیت کیفی و از نظر مسیر اجرا در تحقیقات آینده‌نگاری پویا محیطی و پیمایشی است. بر اساس تحقیقات پوپر^۴ (۲۰۰۸) تحقیقات آینده‌نگاری از نظر ماهیت به سه دسته کیفی، کمی و نیمه کمی تقسیم می‌گردند. بر اساس نظرات او تحقیقات پویا محیطی و پیمایشی جز تحقیقات کیفی است. چراکه، مبتنی بر تفسیرهای درونی و ذهنی و خلاقیت فرد است. میتزبرگ^۵ (۲۰۰۷: ۲۹۱) می‌گوید: خلق راهبرد رقابتی مستلزم "سنتز" بر روی گذشته، حال و آینده است. لذا، درگام اول پژوهش محقق به انجام مطالعات اسنادی و کتابخانه‌ای و مرور پیشینه مرتبط با تحقیق پرداخت و فهرستی از مهم‌ترین مؤلفه‌های جمعیت‌شناختی موثر بر آینده ورزش ایران را تهیه نمود.

-
1. Staurowsky
  2. Jeanes et al
  3. Brown et al
  4. Popper
  5. Mintzberg

همچنین، با اعمال نظر متخصصان، پرسشنامه‌ای در مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت طراحی شد که در آن عدد ۱ کمترین میزان و عدد ۵ بیشترین میزان تأثیر گذاری عوامل محیطی را نشان می‌داد. جامعه آماری تحقیق اعضای هیات علمی مدیریت ورزشی با مرتبه دانشجویی و بالاتر بودند که در دو بخش از آنها استفاده شد. در بخش اول ۵ نفر از اساتید به تعیین روایی محتوای پرسشنامه پرداختند. به علاوه، بدلیل آنکه آینده نگاری راهبردی بر مشارکت نخبگان تمرکز دارد در بخش دوم به جامعه متمرکزتر که نظراتشان پراکندگی کمتری دارند، نیاز بود. از این رو، با رویکرد تحدید جامعه آماری تعداد ۲۵ نفر از اعضای هیات علمی مدیریت ورزشی دارای مرتبه دانشجویی و بالاتر، که سابقه کار مطالعاتی در زمینه تحقیق را داشتند، به عنوان جامعه آماری تحقیق مشخص شدند. سپس بر اساس فرمول کوکران برای جامعه معلوم ۲۳ نفر از آنها به روش تصادفی ساده به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. درصد بازگشت پرسشنامه های تحقیق ۶۵ درصد بود که قابل قبول می‌باشد- نهایتاً تعداد ۱۵ پرسشنامه جمع آوری شد. به علاوه، در این تحقیق برای تأیید روایی ابزار اندازه گیری از سه روایی محتوا، همگرا و واگرا و جهت بررسی پایایی از ضریب آلفای کرونباخ و ضریب پایایی مرکب استفاده شد (فورنل و لاکر^۱ ۱۹۸۱). بدین سبب، مدل سازی معادلات ساختاری (PLS)، شاخص های میانگین و انحراف معیار روش های آماری مورد استفاده در این تحقیق بودند.

یافته‌ها

برای تبیین نقش و جایگاه پیشران کلیدی برابری جنسیتی در چارچوب اهداف توسعه پایدار سازمان ملل متحد در افق ۲۰۳۶ از مدل سازی معادلات ساختاری استفاده شد. این ابزار که از سه بخش اصلی مدل اندازه گیری، مدل ساختاری و برازش مدل کلی تشکیل شده است در زمانی که حجم نمونه کم، دقت پیش بینی زیاد و نیاز به بررسی همزمان نظریه‌ها و سنجه‌ها باشد، مورد استفاده قرار می‌گیرد (آذر و همکاران، ۱۳۹۱؛ اسدی و دلاور، ۱۳۹۴). همچنین، بر اساس نظر کاک و هادایا^۲ (۱۸:۲۰۱۸) جهت تخمین حداقل اندازه نمونه در PLS-SEM می‌توان حداقل حداقل را در نظر گرفت (e.g., $15 \geq N < 50$). در این تحقیق روایی محتوای

---

1 . Fornell and Larcker

2 . Kock & Hadaya

ابراز اندازه گیری توسط نظرسنجی از اعضای هیات علمی مدیریت ورزشی حاصل شد. جهت بررسی روایی همگرا نیز از شاخص میانگین واریانس استخراج شده استفاده گردید. معیار روایی همگرا بودن این است که میانگین واریانس‌های خروجی^۱ (AVE) بیشتر از ۰/۰۵ باشد که در این تحقیق ۰/۵۶۳ بود. روایی واگرا نیز از طریق مقایسه جذر میانگین واریانس‌های خروجی با همبستگی بین متغیرهای مکنون سنجیده می‌شود. همچنین، در این تحقیق مقدار ضریب آلفای کرونباخ و پایایی مرکب بیشتر از مقدار ۰/۰۷ بود که مورد تایید قرار گرفت.

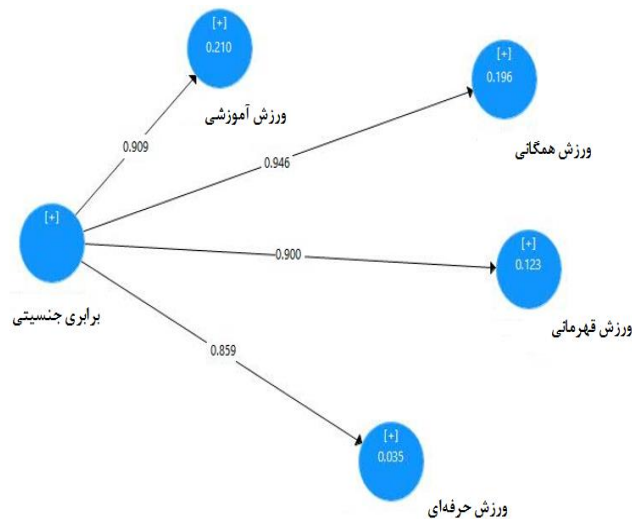
اگرچه، در این تحقیق هر هفت مؤلفه جمعیت شناختی موثر بر آینده ورزش ایران شامل: توسعه انسانی، توسعه نظام آمایش سرزمینی، برابری جنسیتی، سرانه فضاهای ورزشی، درآمد سرانه، گسترش رشته های دانشگاهی و ترکیب جمعیتی جوان به عنوان پیشران انتخاب شده بودند، اما بر اساس مقادیر بارهای عاملی تنها چهار پیشران، که ضریب تاثیر آن‌ها بیش از ۰/۷۰۰ محاسبه شده بود، به عنوان پیشران کلیدی انتخاب معرفی شدند (جدول ۱). بدین سبب، پیشران‌های افزایش سرانه فضا و اماکن ورزشی به ازای هرنفر در کشور، برابری جنسیتی و توسعه ورزش بانوان، وجود ترکیب جمعیتی جوان و درآمد سرانه و افزایش سهم ورزش در سبد خانوار به عنوان پیشران‌های کلیدی جمعیت شناختی موثر بر توسعه پایدار معرفی شدند.

جدول ۱. مقدار ضریب تاثیر و آماره T

عوامل	کد گذاری	مؤلفه ها	ضریب تاثیر	مقدار آماره T
جمعیت شناختی	q1	توسعه انسانی	۰/۳۵۷	۲/۲۱۷
	q2	توسعه نظام آمایش سرزمینی	۰/۶۰۶	۴/۵۹۳
	q3	برابری جنسیتی و توسعه ورزش بانوان	۰/۷۸۵	۸/۷۷۰
	q4	افزایش سرانه فضا و اماکن ورزشی به ازای هرنفر در کشور	۰/۷۹۵	۲۰/۳۱۶
	q5	درآمد سرانه و افزایش سهم ورزش در سبد خانوار	۰/۷۰۴	۲۱/۳۴۱
	q6	ارتقاء سطح تحصیلات و گسترش رشته های دانشگاهی	۰/۶۷۷	۶/۴۴۷
	q7	وجود ترکیب جمعیتی جوان	۰/۷۳۶	۱۳/۹۷۴

نتایج جدول (۱) نشان می‌دهد که برابری جنسیتی یک پیشران کلیدی است که جایگاه دوم را در بین پیشران‌های جمعیت شناختی موثر بر آینده ورزش ایران و توسعه پایدار دارد. همچنین، بر اساس نتایج بدست آمده از نتایج مدل سازی معادلات ساختاری (PLS) در شکل ۲ برابری جنسیتی به ترتیب بر آینده ورزش همگانی با ضریب مسیر (۰/۹۴۶)، ورزش آموزشی با ضریب مسیر (۰/۹۰۹)، ورزش قهرمانی با ضریب مسیر (۰/۸۵۹) و ورزش حرفه‌ای با ضریب مسیر (۰/۱۲۳) تاثیرگذار است. شکل (۲) وضعیت تاثیرگذاری پیشران کلیدی برابری جنسیتی بر ابعاد چهارگانه ورزش ایران را نشان می‌دهد.

شکل ۲. مدل ساختاری پژوهش با ضرایب مسیر

آزمون کلی مدل

در مدل سازی معادلات ساختاری به کمک روش PLS شاخصی به نام نیکویی برازش (GOF) وجود دارد که هر دو مدل اندازه گیری و ساختاری را مدنظر قرار می‌دهد و به عنوان معیاری برای سنجش عملکرد کلی مدل به کار می‌رود (تنهاوس و همکاران، ۲۰۰۵). حدود این

شاخص بین صفر و یک قرار دارد و سه مقدار ۰/۲۵، ۰/۰ و ۰/۳۶ به ترتیب به عنوان مقادیر ضعیف، متوسط و قوی آن در نظر گرفته می‌شوند. این شاخص به صورت میانگین R^2 و متوسط شاخص مقادیر اشتراکی به صورت دستی محاسبه می‌شود:

$$GOF = \sqrt{\text{average}(\text{Comunalitie}) * R^2}$$

شاخص نیکویی برازش مجذور ضرب دو مقدار متوسط مقادیر اشتراکی^۱ و متوسط ضریب تعیین^۲ است.

جدول ۲. نتایج برازش کلی مدل

متغیرها	ضریب تعیین	مقادیر اشتراکی	شاخص نیکویی برازش
ورزش آموزشی	۰/۲۱۰	۰/۲۰۱	GOF = $\sqrt{0.141 * 0.326} = 0.570$
ورزش همگانی	۰/۱۹۶	۰/۳۷۴	
ورزش قهرمانی	۰/۱۲۳	۰/۲۵۴	
ورزش حرفه ای	۰/۰۳۵	۰/۴۷۸	

شاخص نیکویی برازش این مدل ۰/۵۷۰ به دست آمده است که از مطلوبیت کلی مدل

حکایت دارد (جدول ۲).

نتایج تحقیق با استفاده از مدل سازی معادلات ساختاری نشان داد با آنکه هر هفت مؤلفه جمعیت شناختی موثر بر آینده ورزش ایران به عنوان پیشران انتخاب شدند، اما تنها چهار پیشران برابری جنسیتی، افزایش سرانه فضا و اماکن ورزشی به ازای هرنفر در کشور، درآمد سرانه و افزایش سهم ورزش در سبد خانوار و وجود ترکیب جمعیتی جوان به عنوان پیشران‌های کلیدی موثر بر آینده ورزش ایران و توسعه پایدار معرفی شدند. به علاوه، نتایج نشان داد که تا افق ۲۰۳۶ برابری جنسیتی بیشترین تأثیر را بر ورزش همگانی و کمترین تأثیر را بر ورزش حرفه‌ای دارد.

1. Comunalitie
2. Avrage R Square

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش نقش و جایگاه مؤلفه جمعیت شناختی برابری جنسیتی به عنوان پیشران کلیدی موثر بر آینده ورزش ایران و توسعه پایدار تأیید شد. پیشران‌ها شگفتی‌سازهای ورزش ایران هستند که در کوتاه مدت تغییرات کمی داشته و تأثیرات عمیقی بر آینده دارند. لذا، به نظر می‌رسد بیشترین تأثیر را بر اهداف توسعه پایدار سازمان ملل متحد داشته باشند. از این رو، با شناسایی و کنترل پیشران‌های کلیدی نظیر: برابری جنسیتی و کسب اطلاعات بیشتر در مورد آن‌ها می‌توان نقش آن‌ها را در مواجهه با تغییرات محیطی تبیین کرد و به شیوه‌ای پیش‌بینی پذیرتر مسیر تحول رویدادهای آینده را در جهت حرکت بسوی دستور کار ۲۰۳۰ سازمان ملل متحد برای توسعه پایدار تعیین نمود.

نتایج نشان داد که برابری جنسیتی یک پیشران کلیدی است و باید حداقل تا افق ۲۰۳۶ در اولویت برنامه ریزی دولت، جامعه مدنی و بخش خصوصی قرار گیرد. این یافته‌ها با نتایج (جینز، ۲۰۲۱؛ براون و همکاران، ۲۰۱۶؛ آدریانس و شوفیلد، ۲۰۱۴ و ملایی سفید دشتی، ۲۰۲۰) هم‌سو است، زیرا آنان نقش موثر برابری جنسیتی در سطح کلان تصمیم‌سازی نظیر: حکمرانی، مدیریت سازمان‌های ورزشی و جامعه را تأیید کرده‌اند. همچنین، نتایج نشان داد که برابری جنسیتی بیشترین تأثیر را بر ورزش همگانی دارد و می‌تواند این ورزش پایه را، که در ساختن انسانها، خانواده و جامعه نقش بسزایی دارد، متحول کند. بنابراین، برابری جنسیتی می‌تواند با افزایش مشارکت عمومی، ترویج سلامت، رفاه، توسعه اجتماعی، ایجاد فرصت‌های برابر و ترویج فرهنگ ورزشی به تحول در ورزش همگانی کمک کرده و زمینه دستیابی به اهداف توسعه پایدار را فراهم کند. این نتایج با یافته‌های استراوسکی و همکاران (۲۰۲۰) هم‌سو است، اما با دیگر محققان که صرفاً برابری جنسیتی را محدود به ورزش قهرمانی و حرفه‌ای کرده‌اند، غیر هم‌سو است. بنابراین باید در یک افق ۱۵ ساله و متناسب با بستر اجتماعی-فرهنگی و با توجه به اهداف توسعه پایدار چگونگی تأثیر برابری جنسیتی بر آینده ورزش همگانی مورد بررسی قرار گیرد.

با عنایت به آنکه برابری جنسیتی بر همه ابعاد چهارگانه ورزش ایران تأثیر گذار است در ادامه به بررسی نقش و جایگاه این پیشران کلیدی بر آینده ورزش همگانی، ورزش آموزشی،

ورزش قهرمانی و ورزش حرفه‌ای بر اساس اهداف اصلی دستور کار ۲۰۳۰ سازمان ملل متحد پرداخته می‌شود.

ورزش همگانی

هدف سوم دستور کار ۲۰۳۰ سازمان ملل متحد برای توسعه پایدار بر "تضمین زندگی سالم و ارتقای رفاه برای همه در تمام سنین" تاکید دارد که به نظر می‌رسد توجه به برابری جنسیتی و ایجاد فرصت‌های برابر برای استفاده زنان در ورزش همگانی می‌تواند نقش مهمی در دستیابی به آن داشته باشد. مطالعات انجام شده توسط سازمان بهداشت جهانی نشان می‌دهد که ورزش همگانی تاثیر مثبتی بر سلامت روان داشته و رشد شناختی را تحریک می‌کند (براون و همکاران، ۲۰۱۶؛ لمکی^۱، ۲۰۱۶). این نتایج با یافته‌های استراوسکی و همکاران (۲۰۲۰) که معتقدند برابری جنسیتی می‌تواند وضعیت سلامتی و تندرستی دختران رنگین پوست، دختران حاشیه نشین، دختران مناطق روستایی و دختران معلول را متحول کند هم‌سو است. بدین سبب، زنان و دختران می‌توانند با حضور در فعالیت‌های ورزش همگانی توانمند شوند و ضمن افزایش سلامت روانی-اجتماعی خود به تحقق اهداف توسعه پایدار در آینده کمک کنند. از این‌رو، برنامه‌های کلان ورزشی و غیر ورزشی (دولتی، بخش خصوصی و سازمان‌های مردم‌نهاد) در سطح ملی و بین‌المللی باید به سمت تدوین سیاست‌ها و راهبردهای مرتبط با تبیین نقش و جایگاه برابری جنسیتی در ورزش همگانی پیش رود تا بتواند در شرایط عدم قطعیت محیطی به تحقق اهداف توسعه پایدار کمک کند.

هدف پانزدهم از اهداف دستور کار ۲۰۳۰ سازمان ملل متحد برای توسعه پایدار بر "حفاظت، احیا و ترویج استفاده پایدار از اکوسیستم‌های زمینی" تاکید دارد که به نظر می‌رسد توجه به برابری جنسیتی و ایجاد فرصت‌های برابر برای استفاده زنان در ورزش همگانی می‌تواند نقش مهمی در دستیابی به آن داشته باشد. بنابراین، با افزایش مشارکت زنان در ورزش همگانی و دسترسی برابر به فرصت‌های ورزشی، زمینه شکل‌گیری الگوهای تأثیرگذار در موضوعات زیست محیطی ظاهر می‌شود. در تایید این مطلب بررسی‌ها نشان می‌دهند که زنان اغلب حساسیت بیشتری نسبت به مسائل زیست محیطی دارند و در اجرای برنامه‌های توسعه پایدار پیشگام‌تر هستند (اکبری، ۱۳۹۱).

ورزش آموزشی

هدف چهارم از اهداف دستور کار ۲۰۳۰ سازمان ملل متحد برای توسعه پایدار بر "تضمین آموزش فراگیر و با کیفیت برای همه و ترویج یادگیری مادام‌العمر" تاکید دارد که به نظر می‌رسد توجه به برابری جنسیتی و ایجاد فرصت‌های برابر برای حضور زنان در ورزش آموزشی می‌تواند نقش مهمی در دستیابی به آن داشته باشد. با آنکه تصویب قانون آی ایکس^۱ در سال ۱۹۷۲ سبب تحول در ورزش آموزشی زنان بدلیل افزایش مشارکت و فراهم کردن فرصت ورزش شد، اما بررسی‌ها نشان می‌دهد که کماکان نابرابری جنسیتی در ورزش آموزشی وجود دارد (سن، ۲۰۱۶). بر اساس قانون آی ایکس یک سازمان ورزشی باید برنامه‌های استفاده از خدمات ورزشی را با نسبت زنان و مردان ثبت نام‌کننده در مؤسسه آموزشی تنظیم کند (جیگبس، ۲۰۲۴).

بررسی‌ها نشان می‌دهد برنامه ریزی منظم فعالیت‌های جسمانی و فعالیت‌های ورزشی در کنار مراکز آموزشی می‌تواند دختران را با ارزش‌های کلیدی نظیر: کارگروهي، بازی جوانمردانه، رعایت قوانین، احترام به دیگران، همکاری، انضباط و تحمل آشنا کند. همچنین، ورزش آموزشی می‌تواند یادگیری مادام‌العمر و آموزش جایگزین را برای دختران و زنانی که نمی‌توانند به مدرسه و دانشگاه بروند، فراهم کرده و به توسعه پایدار کمک کند. با این حال، بررسی‌ها نشان می‌دهد که عدم برابری در ورزش آموزشی بویژه در اعطای بورسیه‌های ورزشی وجود دارد. چراکه، به‌طور تقریبی، زنان سالانه نزدیک به ۱/۱ میلیارد دلار از بورسیه‌های ورزشی استفاده می‌کنند که این کمبود مالی می‌تواند بر فرصت‌های ورزشی و تحصیلی زنان تأثیر منفی گذاشته و در نهایت موفقیت آن‌ها را کاهش دهد (جیگبس، ۲۰۲۴). بدین سبب، توجه به برابری جنسیتی در ورزش آموزشی برای فعالیت‌های گروهی، زندگی حرفه‌ای و زندگی اجتماعی حیاتی است، زیرا می‌تواند، ضمن تشکیل جامعه مدنی فعال، توانمند و همگرا بر تحقق اهداف توسعه پایدار کمک کند. از این رو، ترویج برابری جنسیتی در ورزش آموزشی نه تنها برای پیشرفت ورزش، بلکه برای توسعه اجتماعی-فرهنگی ملت‌ها ضروری است.

هدف پانزدهم از اهداف دستور کار ۲۰۳۰ سازمان ملل متحد برای توسعه پایدار بر "حفاظت، احیا و ترویج استفاده پایدار از اکوسیستم‌های زمینی نظیر: جنگل‌ها، بیابان‌ها و نیز توقف روند تخریب زمین و از دست رفتن تنوع زیستی و انقراض گونه‌های مختلف در سراسر جهان" تاکید دارد که به نظر می‌رسد توجه به برابری جنسیتی و ایجاد فرصت‌های برابر برای حضور زنان در ورزش آموزشی می‌تواند نقش مهمی در دستیابی به آن داشته باشد. بنابراین، برنامه‌های ورزش آموزشی، که به برابری جنسیتی توجه دارند، می‌توانند زمینه مناسبی را برای آگاهی‌بخشی در مورد مسائل زیست‌محیطی نظیر: روش‌های بازیافت، تغییرات آب و هوا، مصرف مسئولانه و کاهش مصرف انرژی فراهم کنند.

ورزش قهرمانی

هدف شانزدهم از اهداف دستور کار ۲۰۳۰ سازمان ملل متحد برای توسعه پایدار بر "ترویج جوامع صلح‌آمیز و فراگیر برای توسعه پایدار، دسترسی به عدالت برای همه و ساخت نهادهای مؤثر، مسئول و فراگیر در کلیه سطوح" تاکید دارد که به نظر می‌رسد توجه به برابری جنسیتی و ایجاد فرصت‌های برابر برای حضور زنان در ورزش قهرمانی می‌تواند نقش مهمی در دستیابی به آن داشته باشد. بررسی‌ها نشان می‌دهد که مشارکت زنان در ورزش قهرمانی می‌تواند کلیشه‌ها و نقش‌های اجتماعی مرتبط با زنان و دختران را برطرف سازد. بنابراین، حضور در میدانی ورزش قهرمانی و مسابقات ورزشی می‌تواند به زنان کمک کند تا استعدادها، مهارت‌ها و توانایی‌های خود را به جامعه نشان داده و بر اعتماد به نفس خود بیفزایند. همچنین، با ترویج برابری جنسیتی، تبعیض و نابرابری‌های موجود در ورزش قهرمانی کاهش یافته و محیطی عادلانه‌تر و منصفانه‌تر برای ورزشکاران ایجاد می‌شود. به علاوه، ورزش قهرمانی فرصت‌هایی را برای تعامل اجتماعی در زمان برگزاری رویدادهای ورزشی ایجاد می‌کند که می‌تواند، ضمن افزایش آگاهی از نقش‌های جنسیتی در میان هم‌تایان مرد و انتقال مزایای اجتماعی و روانی به افراد و گروه‌ها، به تحقق اهداف توسعه پایدار کمک کند.

بررسی‌ها نشان می‌دهد که زنان همچنان با مسائل برابری جنسیتی در حاکمیت ورزش، رسانه‌های ورزشی و برداشت‌های اجتماعی مواجه‌اند (سن، ۲۰۱۶). در دهه گذشته ورزش زنان به‌طور متوسط تنها ۴٪ از پوشش رسانه‌ای را به خود اختصاص داده‌است که به نظر

می‌رسد این درصد تا سال ۲۰۲۲ میلادی به ۱۵٪ افزایش یابد- بر اساس نرخ رشد فعلی نیز انتظار می‌رود تا سال ۲۰۲۵ میلادی به ۲۰٪ برسد (جی‌گس، ۲۰۲۴). همچنین، این تصور در جامعه وجود دارد که زنان نباید در ورزش‌های مردانه شرکت کنند. به علاوه، به نظر می‌رسد ورزشکاران زن شرکت کننده در ورزش قهرمانی به خاطر زیبایی- نه توانایی‌های ورزشی بیشتر- مورد توجه رسانه‌ها هستند. بنابراین، برای آنکه زنان در ورزش به برابری واقعی دست یابند، رسانه‌ها باید، به جای توجه به ظاهر یا زندگی شخصی ورزشکاران، شروع به شناسایی زنان به خاطر توانایی‌های ورزشی‌شان کنند. نتایج تحقیق جینز و همکاران (۲۰۲۱) هم نشان می‌دهد که سیاست‌هایی که به دنبال ترویج برابری جنسیتی در ورزش هستند باید علاوه بر تمرکز بر افزایش مشارکت زنان، به اعمال تغییرات در محیط‌های باشگاهی و افزایش حضور زنان در ساختارهای تصمیم‌گیری منجر شود. به طور کلی، برابری جنسیتی تأثیرات عمیق و مثبتی بر ورزش قهرمانی دارد. این تأثیرات نه تنها به پیشرفت فردی ورزشکاران کمک کرده، بلکه می‌تواند به توسعه اجتماعی و فرهنگی جامعه نیز منجر شود. بدین سبب، دستیابی به اهداف توسعه پایدار نیازمند حذف یا اصلاح سیاست‌ها و راهبردهای ورزش قهرمانی به نفع برابری جنسیتی است.

هدف هفتم از اهداف دستور کار ۲۰۳۰ سازمان ملل متحد برای توسعه پایدار بر "اطمینان از دسترسی به انرژی مقرون به صرفه، قابل اعتماد، پایدار و مدرن برای همه" تاکید دارد که به نظر می‌رسد توجه به برابری جنسیتی و ایجاد فرصت‌های برابر برای حضور زنان در ورزش قهرمانی می‌تواند نقش مهمی در دستیابی به آن داشته باشد. بنابراین، برگزاری مسابقات و رویدادهای ورزشی زنان می‌تواند به عنوان فرصتی برای ترویج انرژی‌های تجدیدپذیر و تکنولوژی‌های سبز در نظر گرفته شود. همچنین، مشارکت بیشتر زنان در مدیریت رویدادها می‌تواند به اتخاذ تصمیمات اثربخش زیست محیطی منجر شود.

ورزش حرفه‌ای

هدف هشتم از اهداف دستور کار ۲۰۳۰ سازمان ملل متحد برای توسعه پایدار بر "ترویج رشد اقتصادی مستمر، فراگیر و پایدار، اشتغال کامل و مولد، و کار شایسته برای همه" تاکید دارد که به نظر می‌رسد توجه به برابری جنسیتی و ایجاد فرصت‌های برابر برای حضور زنان در ورزش حرفه‌ای می‌تواند نقش مهمی در دستیابی به آن داشته باشد. بررسی‌ها نشان می‌دهد

با افزایش توجه به ورزش زنان حمایت مالی و اسپانسرینگ افزایش یافته است. در تایید این مطلب الیاسی^۱ (۲۰۲۴) معتقد است: اگرچه، با افزایش شناخت از پتانسیل تجاری و تاثیر اجتماعی حمایت از ورزشکاران و تیم‌های زن شرکت کننده در رویدادهای بین‌المللی بحث حمایت مالی از ورزش زنان جدی‌تر شده است، اما همچنان تفاوت در حمایت مالی بین ورزش مردان و زنان وجود دارد. این در حالی است که توجه به برابری جنسیتی و حمایت مالی بیشتر نه تنها به نفع ورزشکاران زن و تیم‌های آنان است، بلکه به رشد اقتصادی، بهبود زیرساخت‌ها و احداث اماکن ورزشی جذاب، ایمن و استاندارد منجر می‌شود. همچنین، برابری جنسیتی در ورزش حرفه‌ای سبب افزایش بهره‌وری سازمانی، بهبود شرایط کاری ورزشکاران زن و حمایت‌های بیشتر پزشکی و روانی می‌شود. به علاوه، تحقیقات نشان می‌دهد که ورزشکاران زنی که به مسائل تجاری سازمان‌ها وارد شده‌اند توانسته‌اند راه‌حل‌های بهینه‌تری را پیشنهاد داده و عملکرد سازمان را بهبود بخشند (جیگس، ۲۰۲۴). بنابراین، مدیران ورزشی می‌توانند با ایجاد فرصت‌های برابر در ورزش حرفه‌ای زمینه توانمندسازی زنان، پیشرفت جامعه و تحول در سازمان‌ها را فراهم کرده و به تحقق اهداف توسعه پایدار کمک کنند.

الهام‌بخشی و الگوهای مثبت برای نسل‌های جوان‌تر از دیگر مزایای برابری جنسیتی در ورزش حرفه‌ای است که می‌تواند دختران را به رؤیاهای ورزشی‌شان نزدیک کند. در تایید این مطلب سن (۲۰۱۶) معتقد است جامعه باید از شرطی‌سازی اجتماعی زنان به نقش‌های کلیشه‌ای جنسیتی فاصله بگیرد و به دختران جوان اجازه دهد تا مسیر آینده را خود انتخاب کنند- به ویژه اگر این مسیر علاقه به ورزش حرفه‌ای باشد. پروژه کنسرسیوم دیار^۲ که در دولت فلسطین اجرا شد، به‌طور مؤثری توانایی تاثیر برابری جنسیتی بر ورزش حرفه‌ای را نشان می‌دهد. این پروژه توانست با راه‌اندازی شبکه‌ای قوی از سازمان‌های فلسطینی و بین‌المللی حمایت‌های لازم برای تبدیل شدن به یک پروژه پایدار حرفه‌ای را کسب کند (لمکی، ۲۰۱۶). بدین سبب، توجه به برابری جنسیتی در ورزش حرفه‌ای می‌تواند با افزایش فرصت‌های شغلی و سرمایه‌گذاری در ورزش زنان نظیر: دسترسی به قراردادهای حرفه‌ای،

---

1. Elyasi

2. Diyar Consortium project

حقوق برابر و نیز فرصت‌های بیشتر برای شرکت در مسابقات و لیگ‌های حرفه‌ای به توسعه پایدار کمک کند.

هدف هفتم از اهداف دستور کار ۲۰۳۰ سازمان ملل متحد برای توسعه پایدار بر "اطمینان از دسترسی به انرژی مقرون به صرفه، قابل اعتماد، پایدار و مدرن برای همه" تاکید دارد که به نظر می‌رسد توجه به برابری جنسیتی و ایجاد فرصت‌های برابر برای حضور زنان در ورزش حرفه‌ای می‌تواند نقش مهمی در دستیابی به آن داشته باشد. بنابراین، مشارکت برابر زنان و مردان در ورزش حرفه‌ای می‌تواند به تغییر نگرش‌های اجتماعی در مورد مسائل زیست‌محیطی کمک کرده و به رفتارهای پایدار در سطح جامعه منجر شود.

در بیان محدودیت‌های تحقیق باید گفت که در شناسایی پیشران‌های جمعیت‌شناختی و بررسی نقش آن‌ها بر آینده ورزش ایران جامعه آماری تحقیق محدود به اعضای هیات علمی مدیریت ورزشی با مرتبه دانشجویی و بالاتر شد و از خبرگان دیگر رشته‌های دانشگاهی استفاده نشد. همچنین، دقت ابزار پژوهش از جمله دیگر محدودیت‌هایی بود که در کنترل پژوهشگر قرار نداشت. به علاوه، این تحقیق تنها هفت هدف از اهداف هفده گانه توسعه پایدار را بررسی کرد. از آنجا که، اهمیت دست یافتن به توسعه پایدار و همه‌جانبه در گرو کل‌نگری در تصمیم‌سازی و برنامه‌ریزی است پیشنهاد می‌شود مراکز پژوهشی، دانشگاه‌ها و دانشکده‌های علوم ورزشی با بالا بردن سطح استانداردهای حرفه‌ای خود به سوی آینده‌نگاری راهبردی ورزش زنان، با تاکید بر ورزش همگانی، حرکت کنند. همچنین، پیشنهاد می‌گردد نقش و جایگاه برابری جنسیتی در دستیابی به دیگر اهداف دستور کار ۲۰۳۰ سازمان ملل متحد بررسی شود. به علاوه، بررسی دقیق‌تر وضعیت برابری جنسیتی در ورزش ایران می‌تواند عملکرد سازمان‌های ورزشی را در رابط با اهداف توسعه پایدار نشان دهد. به علاوه، محققان می‌توانند با محور قرار دادن اهداف اصلی دستور کار ۲۰۳۰ - نه اهداف فرعی - و بومی سازی آن به رویکرد تعاملی کشور با دنیا کمک کنند.

در جمع بندی پژوهش می‌توان گفت با توجه به آنکه رویکردهای سنتی برنامه ریزی ورزش زنان در مواجهه با عدم قطعیت محیطی انعطاف پذیر نبوده و نمی‌توانند در محیط‌های پویا و پیچیده سازمان‌های ورزشی پاسخگو باشند استفاده از مدل‌های آینده‌نگاری راهبردی در محیط نامطمئن، رقابتی و غیر قابل پیش بینی مؤلفه های چهارگانه ورزش می‌تواند با شناسایی پیشران‌های کلیدی در بستر اجتماعی - فرهنگی کشورها و ارائه هشدار نسبت به

تغییرات محیطی و ترسیم افق‌های پیش روی اقدام به تغییر آینده در جهت ایجاد توسعه پایدار کند. همچنین، نتایج تحقیق حاضر نشان می‌دهد که برابری جنسیتی بدلیل تاثیرگذاری بر اهداف زیر یک پیشران کلیدی تحول آفرین است و نقش بسیار مهمی در حکمرانی متعالی و توسعه پایدار دارد. این اهداف عبارتند از: (۱) تضمین زندگی سالم و ارتقای رفاه برای همه در تمام سنین، (۲) تضمین آموزش فراگیر و با کیفیت برای همه و ترویج یادگیری مادام العمر، (۳) ترویج جوامع صلح آمیز و فراگیر برای توسعه پایدار، دسترسی به عدالت برای همه و ساخت نهادهای مؤثر، مسئول و فراگیر در کلیه سطوح، (۴) ترویج رشد اقتصادی مستمر، فراگیر و پایدار؛ اشتغال کامل و مولد و کار شایسته برای همه، (۵) حفاظت، احیا و ترویج استفاده پایدار از اکوسیستم‌های زمینی نظیر: جنگل‌ها، بیابان‌ها و نیز توقف روند تخریب زمین و از دست رفتن تنوع زیستی^۱ و انقراض گونه‌های مختلف در سراسر جهان و (۶) اطمینان از دسترسی به انرژی مقرون به صرفه، مطمئن، پایدار و مدرن برای همه.

بدین سبب، می‌توان گفت که توجه به برابری جنسیتی در چارچوب آینده نگاری راهبردی در ورزش می‌تواند با تاثیر بر شش هدف توسعه پایدار و تعادل بین سه بعد توسعه پایدار اقتصادی، اجتماعی و زیست محیطی به ساخت آینده مطلوب کمک کند. از این رو، توجه به برابری جنسیتی در ورزش متناسب با بستر فرهنگی - اجتماعی و بر پایه مطالعات چند رشته‌ای و تلاش‌های مشترک همه ذی نفعان و بازیگران فعال می‌تواند نقش مهمی در اجرای دستور کار ۲۰۳۰ سازمان ملل متحد در دستیابی به آینده بهتر و پایدارتر داشته باشد.

ORCID

Reza Farokhshahinia <http://orcid.org/0000-0001-8936-158X>

منابع

- ابوطالبی، مرضیه، نظری، رسول، و سلیمی، مهدی. (۱۴۰۱). مدل برساخت نقش ورزش بر توسعه پایدار ایران. رویکردهای نوین در مدیریت ورزشی، ۱۰(۳۹)، ۱۹۵-۲۱۲.
- اسدی، رقیه، و دلاور، علی. (۱۳۹۴). کاربرد مدل‌سازی معادلات ساختاری PLS در تبیین اثرات متغیرهای جمعیت‌شناختی بر هوش معنوی با میانجی‌گری بهزیستی ذهنی. فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی، ۶(۲۲)، ۱-۳۹. DOI: 10.22054/jem.2017.9044.1274

- اکبری، حسین. (۱۳۹۱). نقش زنان در توسعه پایدار محیط زیست. زن در توسعه و سیاست، ۱۰(۴)، ۲۷-
DOI: 10.22059/jwdp.2013.3057456
- آذر، عادل؛ غلامزاده، رسول و قنوتی، مهدی. (۱۳۹۱). مدل‌سازی مسیری ساختاری در مدیریت، کاربرد
نرم‌افزار SmartPLS انتشارات نگاه دانش، تهران.
- پناهی، محمدحسین، و صداقت‌زادگان اصفهانی، شهناز. (۱۳۹۱). منابع قدرت و تفسیر ایدئولوژیک قواعد
ورزش بانوان. زن در توسعه و سیاست، ۱۰(۱)، ۵-۲۲. DOI: 22059/jwdp.2012.24769
- خراسانی، رضا، و احمدوند، ولی محمد. (۱۳۹۷). تأملی نظری در مفهوم عدالت جنسیتی. فصلنامه علمی
پژوهشی قیاسات، ۲۳(۹۰)، ۱۷۱-۱۹۸. DOI: 0790198-171
- فرخ شاهی‌نیا، رضا، شهلائی، جواد، شیروانی‌ناغانی، مسلم، هنری، حبیب، و کارگر، غلامعلی. (۱۴۰۰).
شناسایی و تدوین الگوی محیطی مؤثر بر آینده‌نگاری راهبردی ورزش ایران بر اساس مدل
STEEPELD و تعیین پیشران‌های کلیدی. آینده‌پژوهی ایران، ۶(۱)، ۲۳۷-۲۶۷. DOI: 30479/jfs.2021.14498.1246
- ملایی سفیددشتی، افشین، حمیدی، مهرزاد، رجبی، حسین، و ذوالفقارزاده، محمد مهدی. (۱۳۹۹).
آینده‌نگاری توسعه ورزش قهرمانی ایران در افق ۱۴۱۶. مدیریت و توسعه ورزش، ۹(۲)، ۸۴-
DOI: 10.22124/jsmd.2020.414699
- موفق، مرضیه، نظری، رسول، و مشکل‌گشا، الهام. (۱۴۰۲). ارائه مدل و تبیین راهکارهای کاهش نابرابری
جنسیتی در مدیریت ورزش ایران. زن در توسعه و سیاست، ۲۱(۴)، ۸۰۷-۸۳۶. DOI: 22059/jwdp.2023.354500.1008306

References

- Abutalebi, R., Nazari, M., & Salimi, M. (2023). The construction model of the role of sports on the sustainable development of Iran. *New Trends in Sport Management*, 10(39), 195-212. [In Persian].
- Adriaanse, J., & Schofield, T. (2014). The impact of gender quotas on gender equality in sport governance. *Journal of Sport Management*, 28(5), 485-497.
- Akbari, H. (2013). The Role of Women in Sustainable Development of the Environment. *Woman in Development & Politics*, 10(4), 27-56. doi: 10.22059/jwdp.2013.30574. [In Persian].
- Asadi, R., & Delavar, A. (2015). Use of partial least square structural equation modeling in explanation of demographic variables effect on spiritual intelligence with the mediating of well-being. *Quarterly of Educational Measurement*, 6(22), 1-39. [In Persian].
- Azar, A; Gholamzadeh, R; and Ghavami, M. (2012). *Structural Path Modeling in Management, Application of SmartPLS Software*. Negah Danesh Publications, Tehran. [In Persian].

- Elyasi, S., & Biniiaz, S. A. (2024). Empowering Women in Sport: Analyzing Sponsorship: Trends and Opportunities for Growth. *Psychology of Women Journal*, 5(1), 109-119.
- Brown, W. J., Mielke, G. I., & Kolbe-Alexander, T. L. (2016). Gender equality in sport for improved public health. *The Lancet*, 388(10051), 1257-1258.
- De Soysa, L., & Zipp, S. (2019). Gender equality, sport and the United Nation's system: A historical overview of the slow pace of progress. *Sport in Society*, 22, 1783–1800.
- FarrokhShahinia, R; Shahlaei, J; Shirvani-Naghani, M; Honari, H; and Kargar, Gh.A. (2021). Identifying and Developing an Environmental Model Effective on Strategic Foresight of Iran's Sports Based on the STEPELD Model and Determining Key Drivers. *Iranian Foresight*, 6(1), 237-267. DOI: 10.30479/jfs.2021.14498.1246. [In Persian]
- Fornell, C., & Larcker, D. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39–50.
- Hargreaves, J. (2013). *Heroines of Sport: The Politics of Difference and Identity*. Routledge.
- Jacobs, B. (2024). Is There Gender Discrimination in Sports? How to Fix It. Retrieved from <https://www.apu.apus.edu/area-of-study/nursing-and-health-sciences/resources/is-there-gender-discrimination-in-sports/>
- Jeanes, R., Spaaij, R., Farquharson, K., McGrath, G., Magee, J., Lusher, D., & Gorman, S. (2021). Gender relations, gender equity, and community sports spaces. *Journal of Sport and Social Issues*, 45(6), 545-567.
- Kock, N., & Hadaya, P. (2018). Minimum sample size estimation in PLS-SEM: The inverse square root and gamma-exponential methods. *Information Systems Journal*, 28(1), 227–261.
- Khorasani, R, and Ahmadvand, V. M. (2018). A Theoretical Reflection on the Concept of Gender Justice. *Quarterly Scientific Research Journal of Qabasat*, 23(90), 171-198. DOI: 0790. [In Persian].
- Lemke, W. (2016). The role of sport in achieving the sustainable development goals. *UN Chronicle*, 53(2), 6-9.
- Meier, M. (2005). *Gender equity, sport and development*. Biel: Swiss Academy for Development.
- Meier, H. E., Konjer, M. V., & Krieger, J. (2021). Women in international elite athletics: gender (in) equality and national participation. *Frontiers in Sports and Active Living*, 3, 709640.
- Mintzberg, H. (2007). *Tracking Strategies: Towards a General Theory of Strategy Formation*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Mollaie Sefiddashti, A., Hamidi, M., Rajabi, H., & Zolfagharzadeh, M. M. (2020). Foresight of I.R. Iran's elite sport development in horizon 2037. *Sport Management and Development*, 9(2), 84-99. doi: 10.22124/jsmd.2020.4146. [In Persian].
- Movafaq, M., Nazari, R., & Moshkelgosh, E. (2023). Presenting a Model and Explaining Ways to Reduce Gender Inequality in Iran's Sports

- Management. *Woman in Development & Politics*, 21(4), 807-836. doi: 10.22059/jwdp.2023.354500.1008306. [In Persian].
- Okada, C. (2022). Intersections of Development, Gender, and Sports. *Osaka Human Sciences*, 8, 157-172.
- Panahi, Mohammad Hossein, and Sadaqat Zadegan Esfahani, Shahnaz. (2012). Sources of Power and Ideological Interpretation of Women's Sports Rules. *Women in Development and Politics*, 10(1), 5-22. DOI: 10.22059/jwdp.2012.24769. [In Persian].
- Popper, R. (2008). How are foresight methods selected? *Foresight*, 10(6), 62–89. DOI: 10.1108/14636680810918586
- Senne, J. A. (2016). Examination of gender equity and female participation in sport. *Sport Journal*, 19, 1-9.
- Secretariat of United Nations Educational Scientific and Cultural Organisation. (2017). Kazan Action Plan. In Proceedings of the Sixth International Conference of Ministers and Senior Officials Responsible for Physical Education and Sport, Kazan, Russia, 14–15 July 2017.
- Staurowsky, E. J., Watanabe, N., Cooper, J., Cooky, C., Lough, N., Paule-Koba, A & Snyder, M. (2020). Chasing Equity: The Triumphs, Challenges, and Opportunities in Sports for Girls and Women. Women's Sports Foundation.
- Tenenhaus, M., Amato, S., & Esposito Vinzi, V. (2005). A global goodness-of-fit index for PLS structural equation modeling. In Proceedings of the XLII SIS scientific meeting, 739-742.
- Unido. (2005). Technology foresight manual (Vol. 1). Vienna: United Nations Industrial Development Organization.

استناد به این مقاله: فرخ شاهی نیا، رضا. (۱۴۰۳). ورزش زنان و توسعه پایدار: تبیین نقش و جایگاه پیشران کلیدی برابری جنسیتی در آینده ورزش ایران. مدیریت توسعه پایدار در ورزش، ۱۳(۱۳)، ۸۷-۱۱۴.

Sustainable Development Sport Management Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.